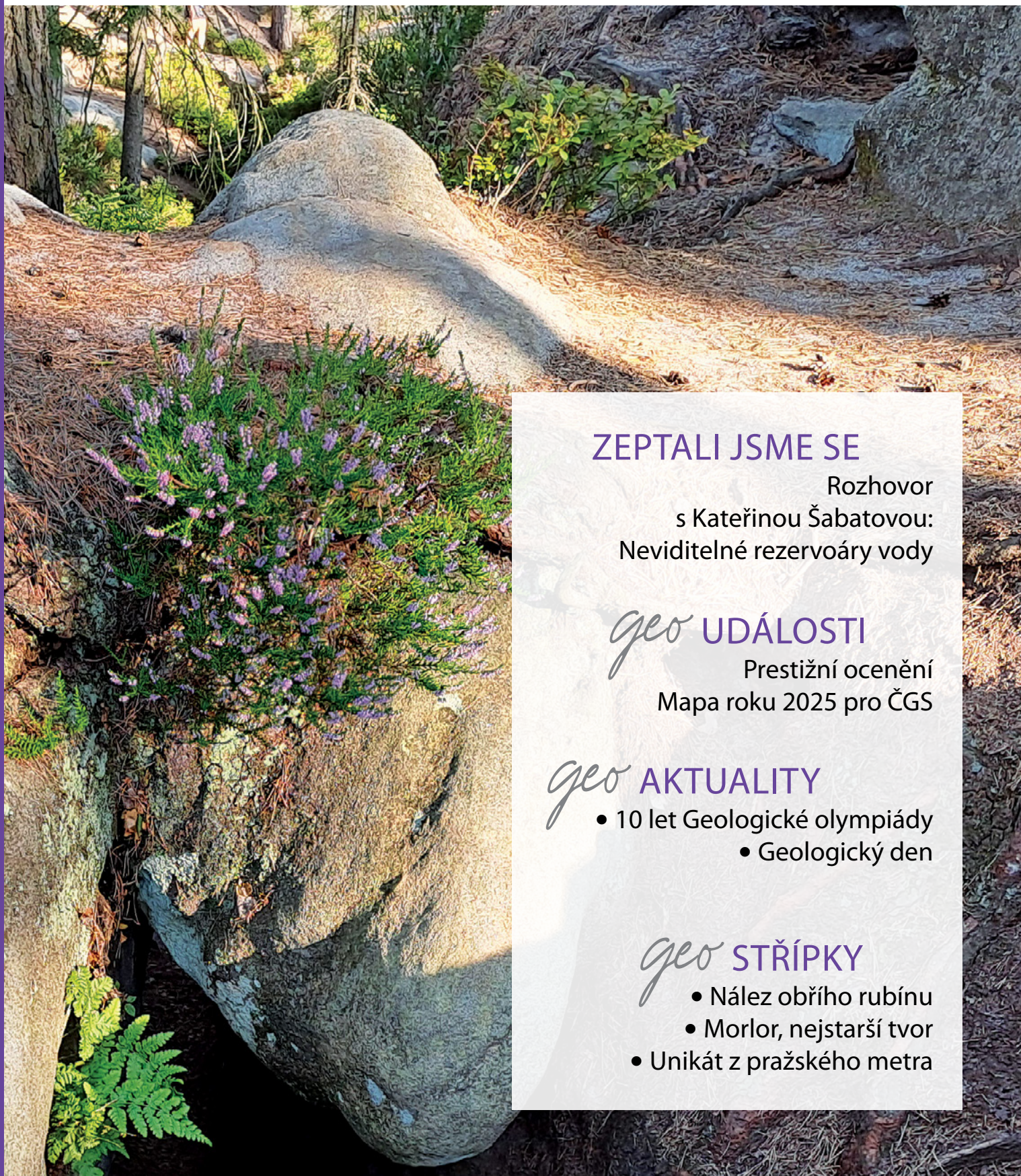

Svět geologie

ZEPTALI JSME SE

Rozhovor
s Kateřinou Šabatovou:
Neviditelné rezervoáry vody

geo UDÁLOSTI

Prestižní ocenění
Mapa roku 2025 pro ČGS

geo AKTUALITY

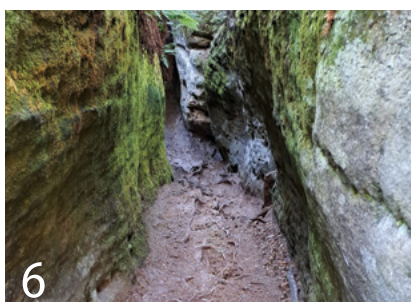
- 10 let Geologické olympiády
- Geologický den

geo STŘÍPKY

- Nález obřího rubínu
- Morlor, nejstarší tvor
- Unikát z pražského metra

4

6

8

12

14

17

21

ZEPTALI JSME SE:

- 4 Kateřiny Šabatové, vítězky Ceny ředitele ČGS za nejlepší odborné publikace mladých autorů vydané v roce 2025

FOTOREPORTÁŽ:

- 6 Touloucovy maštale

- 8 GEOUDÁLOSTI

- 14 GEOLOGICKÝ DEN

GEOSTRÍPKY:

- 16 Tání ledovců zvyšuje riziko tsunami
17 Záhada putujících kamenů vyřešena!
19 Al Naslaa – přeříznutá skála

20 NOVĚ V KNIHKUPECTVÍ

- 21 GEOPOZVÁNKA

POD POVRCHEM

- 22 Co je pod hradem Pecka?

ČGS VE SVĚTĚ:

- 24 Etiopie – geologie pro udržitelnou budoucnost

28 10 LET GEOLOGICKÉ OLYMPIÁDY

ZEPTETE SE GEOLOGA:

- 30 Lom u motolského krematoria

31 KALENDÁŘ GEOLOGA

21

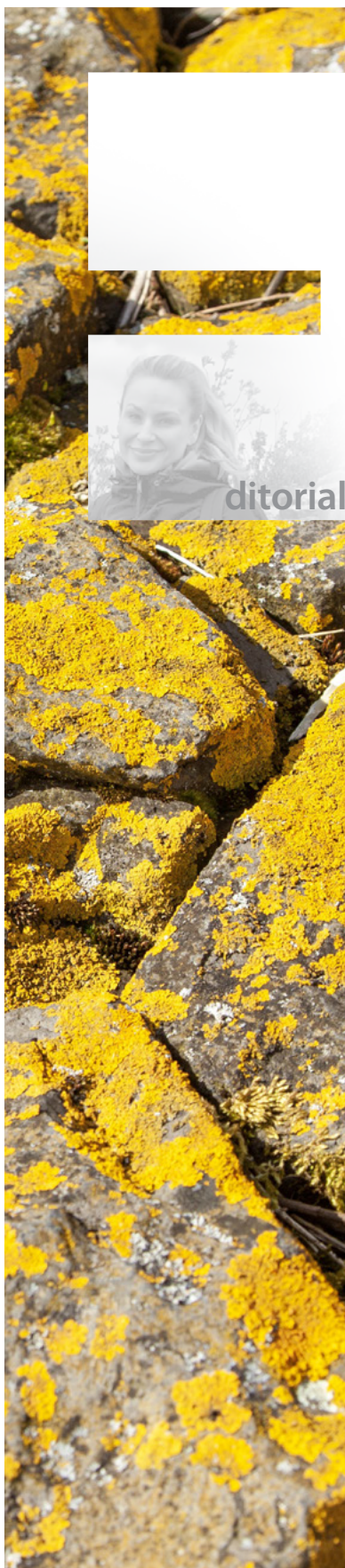
25

28

Voda je jedním z nejcennějších darů přírody – bez ní není života. Za horkých dní letošního léta si to uvědomujeme dvojnásob. Přesto se značná část jejích zásob ukrývá hluboko pod našima nohama a zůstává našim očím neviditelná. Právě podzemní voda a způsoby, jak lépe porozumět jejímu pohybu a doplňování, jsou tématem rozhovoru s Kateřinou Šabatovou, letošní držitelkou Ceny ředitele České geologické služby za nejlepší odbornou publikaci mladých autorů. Její výzkum ukazuje, že geologie významně přispívá k poznání i ochraně jednoho z našich nejcennějších přírodních zdrojů.

S vodou souvisí i první hloubkové vrty v souvislosti s plánovanou výstavbou úložiště jaderného odpadu. Na lokalitě Janoch v jižních Čechách nedaleko Temelína byly provedeny první dva průzkumné hydrogeologické vrty, jež mají upřesnit geologickou stavbu a vlastnosti horninového prostředí a vody na daném území a jsou tak zásadní součástí průzkumných prací.

Geologie pomáhá řešit řadu dalších aktuálních témat a její význam bude v budoucnu nepochybně dále růst. O to důležitější je, aby si k ní nacházela cestu i mladá generace. V tomto čísle proto nahlédneme do ústředního kola celostátní Geologické olympiády, které se uskutečnilo na Sedlčansku, a vydáme se na Geologický den pro školy a veřejnost, největší popularizační akci na půdě České geologické služby.

A protože jsou prázdniny, zaměříme se i na oblíbené výletní cíle: navštívíme hrad Peka a pískovcové labyrinty Toulcových maštálí. A na skok také do ciziny – i když do Etiopie se na prázdniny vydá asi málokdo, fotografické připomenutí práce ČGS v Africe má jistě šanci zaujmout.

Věřím, že i tentokrát vám Svět geologie nabídne zajímavé souvislosti, inspirativní příběhy i tipy na letní výlety.

Přeji příjemné čtení

Klára Froňková

Rozhovor s vítězkou Ceny ředitele ČGS

Neviditelné rezervoáry vody

Kaple sv. Rafaela se na konci června stala místem slavnostního předávání Ceny ředitele České geologické služby za nejlepší odborné publikace mladých autorů vydané v roce 2025. Ocenění je uznáním talentu, vytrvalosti i každodenní vědecké práce. S letošní vítězkou **Kateřinou Šabatovou** jsme hovořili o jejím výzkumu, který odbornou komisi zaujal nejvíce, i o tom, co ji na vědecké práci naplňuje.

Co pro vás znamená získání Ceny ředitele ČGS pro mladé autory?

Mám z ceny samozřejmě radost. Skutečnost, že můj výzkum někdo pokládá za kvalitní a hodný

ocenění, je pro mě coby začínajícího vědce ohromně povzbuzující. Navíc mě těší, že mezi více akademicky zaměřenými publikacemi uspěla zrovna ta z aplikované geologie.

Co bylo hlavním cílem vašeho výzkumu a k jakým závěrům jste dospěla?

Především jsem se snažila zjednodušit výpočty doplňování podzemní vody. Dosud se totiž

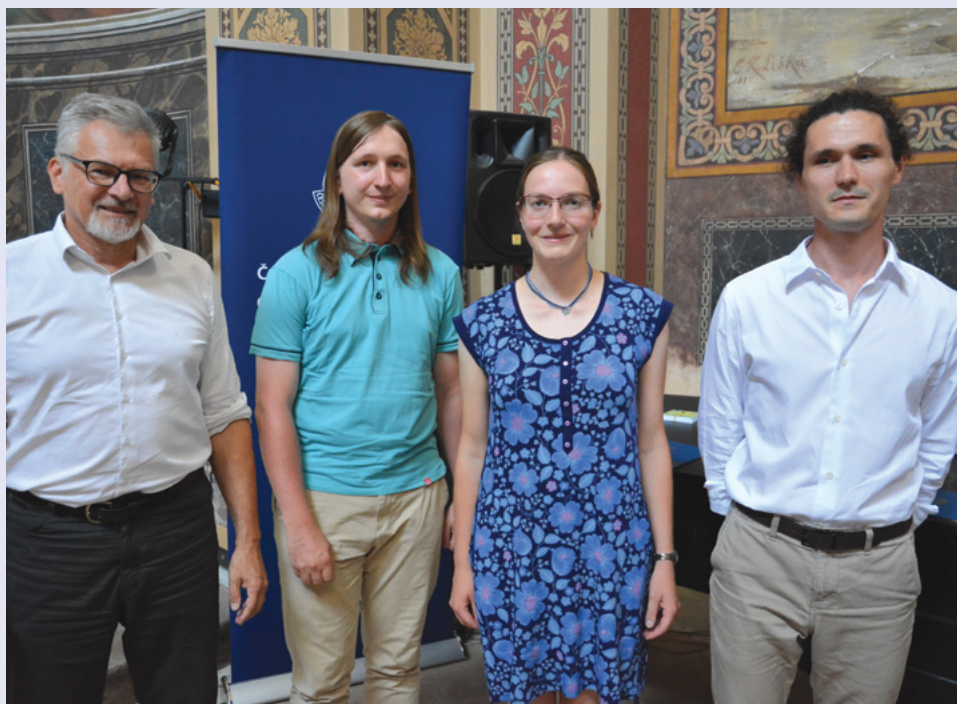
používaly poměrně složité modely vyžadující specifická terénní měření. Zároveň existují záznamy hladiny podzemní vody ze stovek monitorovacích vrtů, které jsme neuměli plně využít. Snažila jsem se tedy najít způsob, jak z těchto dat vytěžit co nejvíc i bez náročných terénních výzkumů, tak aby byla metoda použitelná prakticky kdekoliv. V literatuře jsem našla různé možnosti, ale teprve jejich propojením jsme získali nástroj, pomocí kterého můžeme z dostupných hladin rovnou vypočítat, kolik podzemní vody se v daném místě tvoří.

Proč je tak důležité vědět, kolik vody se přirozeně dostává do podzemí?

Protože právě tolik podzemní vody je potom k dispozici. Tato voda se může využít k pití nebo zavlažování, ale také například napájí potoky v čase bez deště. Pokud tedy známe množství podzemní vody, která se v dané oblasti tvoří, můžeme s ní rozumně hospodařit.

Jak se vlastně zjišťuje, kolik vody do podzemí proniká? Co všechno musí hydrogeologové měřit a vyhodnocovat?

To je právě hlavní problém, protože k doplňování podzemních vod dochází pod zemí a nemůžeme ho snadno změřit. Ideální by bylo měřit kompletně hydrologickou bilanci povodí – všechny přítoky i odtoky vody, jako jsou srážky a výpar, průtok v povrchových tocích, tok podzemní vody a také čerpání a vypouštění vod. Z bilance je pak vidět, jestli v povodí voda přibývá, což značí doplňování zásob podzemní vody, nebo naopak ubývá. Míst, kde můžeme všechny

^ Ředitel ČGS Zdeněk Venera se třemi letošními laureáty.

Vítězové letošního ročníku

1. místo:

Kateřina Šabatová

[Šabatová, K. et al.: New groundwater recharge model for water table fluctuation method calibration using easily available data](#)

(časopis *Journal of Hydrology*)

2. místo:

Luc de Hoÿm de Marien

[Luc de Hoÿm de Marien et al.: Middle Devonian–Carboniferous crustal differentiation promoted by hydrous plume-related magmatism along the Paleo-Pacific active margin: A case study of the Gashun Nuur Complex in the Mongolian Altai](#)

(časopis *Gondwana Research*)

3. místo:

Vojtěch Kovář

[Kovář, V. and Fatka, O., The first record of Hallucigenia-like lobopodians from the lower Jince Formation \(Cambrian, Miaolingian\) of the Příbram–Jince Basin](#)

(časopis *Swiss Journal of Paleontology*)

^ Čerpací zkouška poblíž Stráže pod Ralskem. Foto: K. Šabatová

tyto veličiny spolehlivě měřit, je ale velmi málo. Hydrogeologové se proto snaží doplňování podzemní vody vypočítat například z minimálního průtoku potoků, nebo jako v našem případě z hladin ve studnách.

Ve své práci představujete nový model využívající snadno dostupná data. V čem je jeho hlavní výhoda oproti dosavadním postupům?

Za zásadní výhodu považuji to, že nový model může fungovat s daty, která už máme k dispozici – jde o srážky, teplotu a dlouhodobé záznamy hladiny podzemní vody, a to vše v ČR měří Český hydrometeorologický ústav. Použili jsme kombinaci dvou

Toulovcovy maštale

Foto: Oleg Man

Zdejší skalní útvary jsou tvořeny cenomanskými pískovci mořského původu a připomínají tak návštěvníkovi, že v místech, kudy prochází, se kdysi rozlévalo moře.

Ve spodní části jsou žlutavé křemenné pískovce s glaukolitem, nad nimi hrubozrnné pískovce s charakteristickým šikmým zvrstvením a nahoře zelené glaukonitické jílovité pískovce se stopami biogenní činnosti organismů.

Toulovcovy maštale na Českomoravské vrchovině – tak se jmenuje malé, ale půvabné skalní město poblíž Litomyšle. Svě zvláštní jméno dostalo podle loupeživého rytíře Toulovce, který se v nich prý kdysi ukrýval. A rozhodne stojí za návštěvu i dnes!

Už proto, že oproti Adršpachu, Broumovským skalám atd. jsou mnohem méně navštěvované, nenarazíte tam na davы návštěvníků, ani po vás nikdo nebude chtít vstupné. Pískovcové skalní město ukrývá se v borových lesích s bizarními útvary, protkané romantickými stezkami a úzkými soutěskami, bylo vyhlášeno přírodní rezervací a má šanci zaujmout odborníky i laiky, dospělé i děti. Projít ho lze po svých, nebo projet na kole, cestou lze vyšplhat i na Toulovcovu rozhlednu na Jarošovském kopci, odkud při dobré viditelnosti dohlédnete do Krkonoš i Jeseníků.

velmi zjednodušených modelů, a tak oproti více fyzikálním přístupům nepotřebujeme detailně zkoumat vlastnosti půdy a hornin na každé lokalitě. Můžeme tak v budoucnu efektivně zpracovat data z velkého množství lokalit. A úplnou novinkou je, že jsme model upravili tak, aby dokázal simulovat nejen sezónní chod hladin, ale také víceleté trendy, což dříve nikdo nezkoušel.

Jaký význam mají výsledky vašeho výzkumu pro praxi? Mohou přispět k lepšímu hospodaření s podzemní vodou nebo pomoci lépe reagovat na období sucha?

Přesně tak. Když víme, kolik vody máme k dispozici nebo kdy se podzemní vody mohou zase

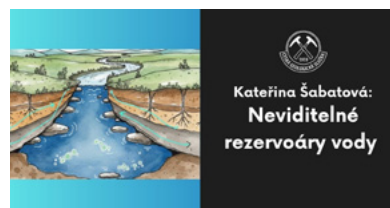
doplnit, můžeme si lépe rozvrhnout jejich využívání. Například nám to umožní snáze posoudit, v jakých oblastech je vhodné hledat velké zdroje podzemní vody a kolik z nich půjde dlouhodobě odebírat. Kdybychom modely propojili s klimatickými scénáři, můžeme předvídat také vývoj zásob podzemní vody do budoucna a předem se na něj připravit.

Co vás na hydrogeologii nejvíce baví a co byste vzkázala studentům, kteří o studiu geověd teprve uvažují?

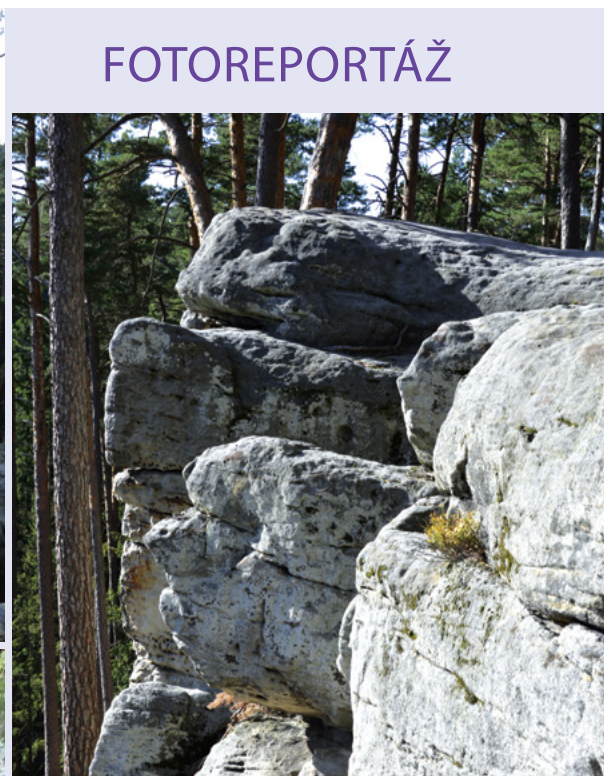
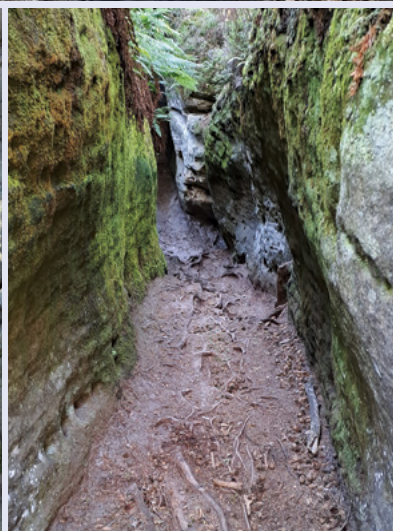
Každé odvětví geologie, hydrogeologii nevyjímaje, je jako detektivka: sbíráte náznaky a snažíte se poskládat celkový obrázek

procesů, které utváří svět kolem nás. Práce hydrogeologa je navíc nesmírně různorodá – díky práci v terénu se často podívám na jedinečná místa, zatímco počítačové simulace mi pomohou najít v získaných datech význam. Pokud rádi objevujete, pojdte studovat geovědy!

Ptala se Klára Froňková

Animace
na YouTube:
**Neviditelné
rezervoáry vody**

FOTOREPORTÁŽ

Příspěvky publikované v této rubrice vycházejí z aktualit zveřejněných v daném období na webu ČGS (cgs.gov.cz) a byly redakčně upraveny, případně kráceny.

1.
DUBEN

Prestižní ocenění Mapa roku 2025 pro ČGS

ČGS dosáhla významného úspěchu v odborné soutěži **Mapa roku 2025**. Mapové dílo Geological and Hydro-geological map of Ethiopia 1 : 1 200 000 získalo prestižní ocenění udělované Českou kartografickou společností nejlepším mapovým produktům vzniklým v České republice.

Porota ocenila zejména precizní zpracování geologických a hydrogeologických dat, srozumitelnou a vizuálně kvalitní prezentaci mapy i její celkový přínos pro odbornou i širší veřejnost, a to i v mezinárodním kontextu. Tento úspěch je výsledkem dlouhodobé práce autorského týmu a potvrzuje vysokou odbornou úroveň i mezinárodní renomé ČGS v oblasti tvorby geologických a dalších specializovaných map.

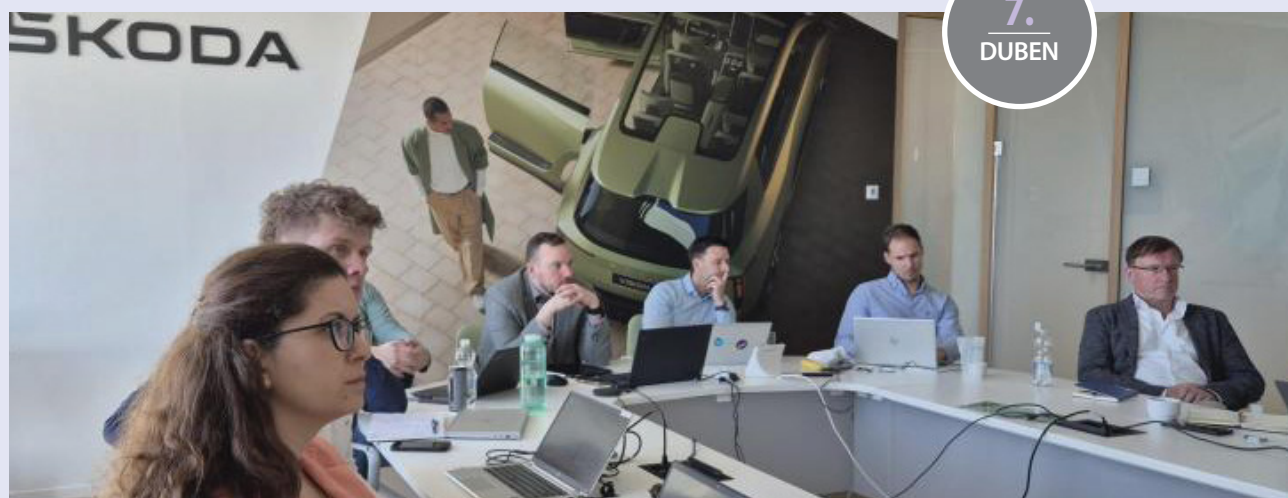
Kryštof Verner

ČGS školila specialisty Škoda Auto

V Praze proběhlo pilotní odborné školení pro zástupce společnosti Škoda Auto. Experti ČGS zprostředkovali specialistům v oblasti nákupu surovin a řízení rizik hluboký vhled do problematiky strategických nerostných surovin, kriticky důležitých pro rozvoj nových technologií. Škoda Auto zajišťuje pořízování kritických surovin pro celý koncern Volkswagen.

Důraz byl kladen na udržitelnost, environmentální dopady a recyklaci. Program doplnily ukázky rudních vzorků, které přispěly k lepšímu pochopení tématu a potvrdily roli ČGS jako expertní instituce propojující vědu s potřebami průmyslu.

Patrik Fiferina

7.
DUBEN

13.–17.
DUBEN

ČGS hostila mezinárodní jednání

Česká geologická služba organizovala v Praze jednání Expertní skupiny pro geologické mapování a modelování (GMMEG) při [EuroGeoSurveys](#) a plenární jednání WP6 projektu [GSEU](#). Akce proběhla v prostorách Geofyzikálního ústavu AV ČR na Spořilově.

Jednání se zúčastnilo přibližně 30 odborníků prezentčně a dalších 15 online z celkem 27 evropských geologických služeb. Program zahrnoval prezentace projektů zaměřených na geologické mapování a mo-

delování, diskuse o aktuálních tématech včetně využití umělé inteligence při zpracování geologických dat i informace o postupu řešení projektu [GSEU](#). Součástí byly také pracovní workshopy zaměřené na konkrétní úkoly a debata o aktualizaci strategického dokumentu SRIA a návazných projektech.

Dana Čápková

ČGS v Litoměřicích

ČGS se aktivně zapojila do Dne životního prostředí, který se uskutečnil na Mírovém náměstí v Litoměřicích. Akce, pořádaná městem Litoměřice a Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy v rámci projektu SYNERGYS, nabídla pestrý program propojující vědu, ekologickou osvětu i zábavu pro širokou veřejnost.

ČGS je jedním z odborných partnerů projektu SYNERGYS zaměřeného na výzkum geoenergie a dalších environmentálních témat. Na programu se významně podíleli její odborníci. Akce přilákala stovky návštěvníků včetně žáků a studentů z regionu a ukázala, že ochrana životního prostředí může mít mnoho podob – od prezentace vědeckých pokroků a technologií až po praktické aspekty každodenního života.

Klára Froňková

22.
DUBEN

22.
DUBEN

Memorandum s Etiopií

Česká geologická služba podepsala s Geological Institute of Ethiopia memorandum o porozumění, které otevírá prostor pro spolupráci v oblasti geologie a surovinových zdrojů.

Zaměřuje se zejména na spolupráci v oblastech geologického mapování, prospekci a hodnocení nerostných zdrojů Etiopie se zvláštním důrazem na kritické suroviny, využití geotermální energie a správu geologických dat. Podpis memoranda představuje významný krok k dlouhodobému zapojení ČGS do odborných aktivit v Etiopii a k rozvoji systematické mezinárodní spolupráce v oblasti geověd.

Petr Mixa

Modernizace správy geologických dat Bosny a Hercegoviny

Česká geologická služba uspořádala 24.–25. března v Sarajevu odborný kurz zaměřený na platformu ArcGIS Enterprise. Školení proběhlo v rámci projektu *Inovace geologických informačních systémů v Bosně a Hercegovině* a zúčastnili se ho zástupci Geologické služby Bosny a Hercegoviny a Geologické služby Republiky srbské.

Tento kurz představuje důležitý krok k vybudování moderního geoportálu, který umožní efektivní vizualizaci a správu geologických dat. Aktivita byla realizována za podpory České rozvojové agentury ve spolupráci se společností GDi Sarajevo.

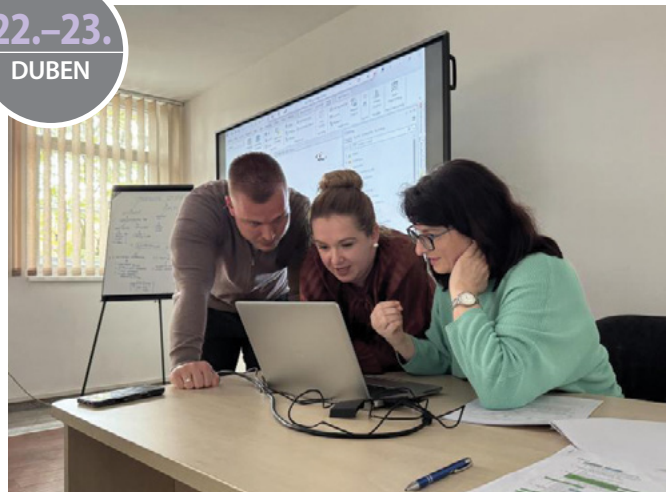
Barbora Kořínková

Workshop ČGS v Sarajevu

Česká geologická služba uspořádala v Sarajevu praktický workshop zaměřený na pokročilé zpracování a publikování prostorových dat geologického mapování v prostředí ArcGIS Pro. Akce proběhla v rámci projektu *Inovace geologických informačních systémů v Bosně a Hercegovině*, podpořeného Českou rozvojovou agenturou. Workshopu se zúčastnili zástupci Geologické služby Bosny a Hercegoviny (FZZG) a Geologické služby Republiky srbské (RZZGI) i Velvyslanectví České republiky v Bosně a Hercegovině. Jejich přítomnost potvrdila dlouhodobou podporu české diplomacie při posilování odborných kapacit místních institucí a rozvoji mezinárodní spolupráce.

Martina Fífernová

22.–23.
DUBEN

ČGS představila novou knihu o geologii Křivoklátska

V kapli sv. Rafaela v sídle České geologické služby se uskutečnil slavnostní křest monografie *Geologie Křivoklátska* (Tomáš Vorel, ed., a kolektiv).

Křest proběhl za účasti autorů i hostů z řad odborné i širší veřejnosti. O knize promluví Tomáš Vorel a Vladimír Žáček a publikaci následně pokřtil vodou z Berounky náměstek ředitele ČGS Petr Mixa.

Klára Froňková

28.
DUBEN

Ředitel ČGS s vládní delegací v Ázerbájdžánu, Kazachstánu a Uzbekistánu

26.–30.
DUBEN

Ředitel ČGS Zdeněk Venera se zúčastnil cesty vládní delegace do Ázerbájdžánu, Kazachstánu a Uzbekistánu. Jednání se zaměřila na rozvoj mezinárodní spolupráce v oblasti geologie a nerostných surovin.

V Ázerbájdžánu byla projednána možná spolupráce se státní společností AzerGold v oblasti ložiskové geologie. V Kazachstánu představil ředitel ČGS na česko-kazašském business fóru činnost instituce a zahraniční projekty. Národní geologická služba Kazachstánu projevila zájem o uzavření Memoranda o porozumění a spolupráci při geologickém mapování a geochemickém hodnocení území.

V Uzbekistánu bylo podepsáno Memorandum o porozumění s ministerstvem hornictví a geologie. ČGS se zde zároveň podílí na novém mezinárodním projektu vedeném Finskou geologickou službou GTK, v němž zajišťuje část zaměřenou na geochemický průzkum.

Zdeněk Venera

Nerostné bohatství mořského dna: přednáška Petera Baláže v ČGS

V České geologické službě přednášel slovenský geolog Peter Baláž, přední odborník na hlubokomořskou geologii a průzkum polymetalických konkrécií. Ve své prezentaci přiblížil historii výzkumu hlubokomořských surovin, činnost Mezinárodního úřadu pro mořské dno (ISA) i současné metody průzkumu a teorie vzniku těchto nerostných akumulací.

Velkou pozornost vzbudily zkušenosti z výzkumné expedice konsorcia IOM, jejímž účastníkem byl i sám přednášející. Autentické fotografie mořského dna, polymetalických konkrécií a průzkumné techniky nabídly posluchačům jedinečný pohled do prostředí, které může v budoucnu představovat významný zdroj strategických surovin.

Pavel Kavina

Speciální číslo Bulletin of Geosciences

7.
KVĚTEN

Nové speciální číslo časopisu *Bulletin of Geosciences* reflektuje nejen vědecké výstupy z mezinárodní konference 3rd virtual meeting of IGCP 735: *Rocks and the Rise of Ordovician Life – Filling Knowledge Gaps in the Early Palaeozoic Biodiversification*, ale i další nejnovější výzkumy týkající se období ordoviku či siluru. Konference, která se na podzim roku 2024 uskutečnila virtuálně v Praze, se – stejně jako celý projekt IGCP – zaměřila na doplňování informací o kritickém období rané paleozoické biodiverzifikace. Speciální svazek přináší celkem jedenáct různorodých článků pokrývajících témata od systematické paleontologie a stratigrafie až po tafonomii, paleoekologii či ichnologii.

Martina Nohejlová

6.
KVĚTEN

Kniha Sesuvy na území Prahy pokřtěna

V kapli sv. Rafaela v sídle České geologické služby se uskutečnil slavnostní křest nové monografie [Sesuvy na území Prahy](#). Publikace autorů Jana Novotného, Petra Kycla a Milana Aueho jako první komplexně zpracovává problematiku svahových pohybů na území hlavního města.

Hosty přivítal ředitel ČGS Zdeněk Venera, o vzniku a obsahu knihy pohovořil Jan Novotný a role kmotra se ujal ministr životního prostředí Igor Červený. Monografie přináší přehled historických i současných sesuvů, jejich příčin a dopadů na vývoj města. Součástí publikace je bohatá obrazová dokumentace a schematická mapa svahových deformací na území Prahy.

Patrik Fiferina

ČGS podpořila mezinárodní konferenci mladých geologů

V Kostelci nad Černými lesy se uskutečnil jubilejní 25. ročník Mezinárodní konference mladých geologů (ICYG 2026), kterou podpořila také Česká geologická služba. Letošní ročník, pořádaný poprvé v České republice, přivítal více než 100 účastníků ze 14 zemí.

Největšího úspěchu dosáhla Bojana Nikolić z ČGS, která získala 3. místo v soutěži o nejlepší prezentaci za příspěvek věnovaný petrogenezi blatenského plutonu.

Jan Mráček

Knihovna ČGS na Dni brněnských knihoven

Knihovna České geologické služby se zúčastnila 4. ročníku Dne brněnských knihoven, který na Obilním trhu představil veřejnosti významné knihovny působící v Brně. Akce přilákala stovky návštěvníků všech věkových kategorií.

Knihovna ČGS prezentovala své služby i vybrané publikace z vydavatelství ČGS, včetně oblíbených atlasů hornin a minerálů či knih s paleoartovými ilustracemi. Pro studenty byl připraven kvíz zaměřený na knižní vazbu, návštěvníci si mohli vyzkoušet také poznávačku hornin nebo geologické puzzle. Akce nabídla příležitost představit odbornou knihovnu ČGS široké veřejnosti a přiblížit její činnost novým zájemcům.

Roman Polecha, Gabriela Pešlová

65. Fórum pro nerudy

26.–28.
KVĚTEN

Po 65. se uskutečnilo Fórum pro nerudy, tradiční setkání ložiskových geologů z České republiky, Slovenska a Polska, pořádané Českou asociací ložiskových geologů. Letošní ročník byl věnován nerostným surovinám jihozápadní Moravy a aktuálním otázkám ložiskové problematiky v EU.

Účastníci se seznámili s geologickou stavbou regionu a navštívili řadu významných lokalit, mimo jiné lom Želešice, ložisko kaolinu Únanov, hadcovou step u Mohelna, podzemí Znojma či Informační středisko Jaderné elektrárny Dukovany atd. Součástí setkání byla také gratulace RNDr. Jiřímu Jiránkovi, CSc., bývalému prezidentovi České asociace ložiskových geologů a dlouholetému pracovníkovi ČGS, k jeho blížícím se osmdesátinám.

Zdeňka Petáková

Budoucnost surovin v Královéhradeckém kraji

Na Krajském úřadě Královéhradeckého kraje proběhlo první jednání pracovní skupiny k aktualizaci regionální surovinové politiky kraje. Zástupci ČGS představili dosavadní výsledky analytické části dokumentu, zaměřené na stav surovinové základny, využívání nerostných zdrojů, legislativní rámec i budoucí potřeby stavebních surovin pro významné dopravní stavby. Diskuse se následně věnovala kritickým surovinám, nevyužívaným ložiskům, dopadům těžby na obce či možnostem ochrany ložisek stavebních surovin prostřednictvím územního plánování.

Blažena Wertichová

2.
ČERVEN

17.
ČERVEN

Projekt DeepBEAT zkoumá vazbu mezi rostlinami a geologickým podložím

V rámci mezinárodního projektu DeepBEAT, proběhla v oblasti čistecko-jesenického masivu vzorkovací kampaň zaměřená na výzkum hlubinných ložisek nerostných surovin. Vedle půdních vzorků odebírali odborníci také rostliny, kůru či větve stromů. K odběrům z korun stromů využili unikátní šestivrtulový dron vybavený zařízením pro odstřih větví. Celkem bylo vzorkováno 146 lokalit. Výzkum zkoumá, zda chemické složení rostlin odráží geologické podloží

a přítomnost hlubinných mineralizací. Cílem je ověřit nové, k přírodě šetrné průzkumné metody využitelné i v dalších regionech Evropy.

Vojtěch Wertich

Geologický den 2026

Někdo odešel s vyrýžovanou zlatinkou či granátem, jiný s novými znalostmi o sopkách, podzemní vodě nebo pravěkých mořích.

Geologický den 2026 proměnil na dva dny pražský Klárov v místo, kde bylo možné dotknout se geologie doslova vlastníma rukama.

Co si odnesli malí i velcí geologové?

V pátek 19. a v sobotu 20. června se areál České geologické služby opět otevřel školám i široké veřejnosti. Na dvaceti stanovištích představili odborníci ČGS geologii nejen jako vědu o horninách a minerálech, ale také jako obor, který pomáhá hledat vodu, využívat energii Země, sledovat přírodní rizika a porozumět vývoji krajiny.

Jak vypadal letošní Geologický den? Napoví několik zajímavých čísel i momentů zachycených na fotografiích.

Geologický den v číslech

- 1 040 návštěvníků
- 60 zapojených zaměstnanců
- 20 stanovišť
- 20 úkolů ke splnění
- 243 žáků a studentů
- 2 dny programu
- 0 nudných přednášek
- nespočet zvědavých otázek
- 1 společná vášeň pro objevování

„Nejvíc mě bavilo rýžování zlata. A našel jsem i granát!“

5 let

„Líbilo se mi, že si děti mohly všechno vyzkoušet samy.“

maminka dvou dětí

*„Nevěděl jsem,
že geologové používají drony.
Myslel jsem, že jen chodí
s kladivkem po skalách.“*

9 let

*„Přišla jsem s vnučkou,
ale nakonec jsem se dozvěděla
spoustu nového i já.“*

babička návštěvnice

*„Některé ukázky
mě překvapily. Netušil
jsem, jak moderní
dnes geologie je.“*

tatínek návštěvníka

*„Chtěla bych
mít doma
vlastní
sbírku
kamenů.“*

6 let

Geologický den

Text Klára Froňková, foto Oleg Man

Poděkování patří všem pracovníkům ČGS, kteří se na přípravě akce podíleli dlouhé měsíce. Největší odměnou za jejich úsilí jsou zvědavé otázky, radost a nadšení návštěvníků všech věkových kategorií.

*Děkujeme a těšíme se
na Geologický den 2027!*

Tým pracovníků ČGS

Tání ledovců zvyšuje riziko tsunami

Loni v létě se odlehlým fjordem na jihovýchodě Aljašky prohnala obří vlna, kterou způsobil masivní sesuv půdy v důsledku tání ledovců. Do vody se zřítilo neuvěřitelných 64 milionů metrů krychlových horniny, což mimochodem odpovídá 24 Velkým pyramidám. Sesuv zvedl hladinu o 481 metrů.

Samotná síla takového množství kamení, které spadlo do fjordu za méně než minutu, vytvořila gigantickou vlnu vysokou téměř 500 metrů, druhé největší megatsunami v historii. Podle výzkumníků pouze načasování – brzké ráno – zabránilo tomu, aby se do zkázy připeletly výletní lodě s turisty.

Zdroj: www.bbc.com

Nález obřího rubínu

Na severu Myanmaru (dříve Barmy) objevili horníci v polovině letošního dubna mimořádně velký rubín: jeho hmotnost je cca 2,2 kilogramu a jedná se prý o druhý největší rubín, jaký kdy byl nalezen. Dlužno podotknout, že Myanmar je považován za světové centrum těžby rubínů, pochází odtamtud až 90 procent světových rubínů. Tamní exempláře jsou proslulé velmi ceněným sytě rudým odstínem.

Zdroj: aktualne.cz

^ Region Mogok, který je s drahokamy spojený po staletí, se v posledních letech stal jedním z míst intenzivních střetů mezi myanmarskou armádou a etnickými ozbrojenými skupinami. Foto: Myanmar Military True News Information Team

Záhada putujících kamenů vyřešena!

V Death Valley, známém Údolí smrti, vědci zaznamenali zajímavý jev, který si dlouhé desítky let nedokázali vysvětlit. Obří, až 300 kg těžké kameny na dně vyschlého jezera Racetrack Play čas od času zničehonic měnily svoji polohu a přesouvaly se na vzdálenost až několika desí-

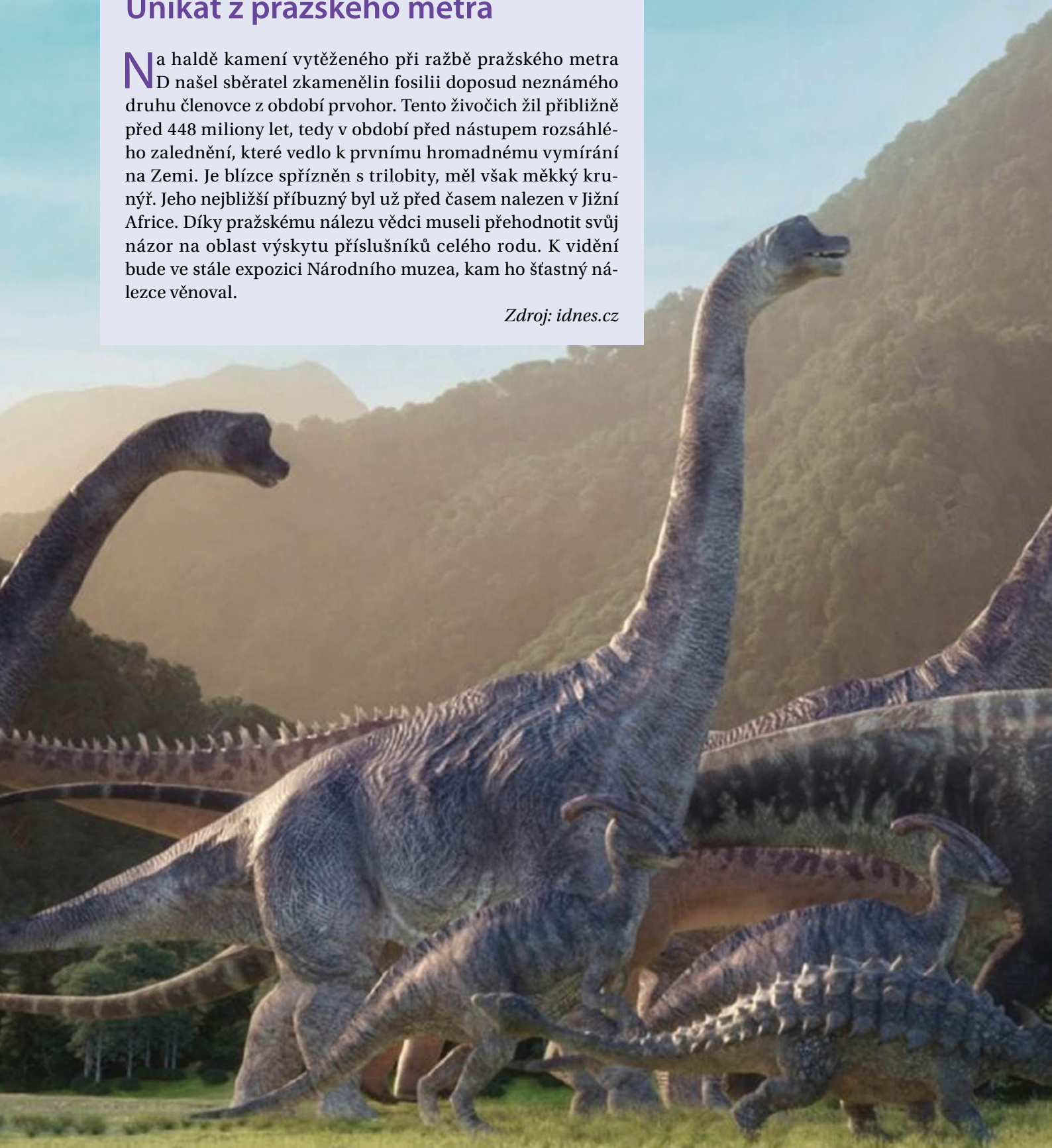
tek metrů. Prozradily to stopy, které po sobě zanechávaly. Dlouho se však nevědělo, proč a jak k tomu dochází, protože nikdo nikdy neviděl tyto balvany v pohybu. Konec dohadům učinilo až využití moderní techniky: vědci připevnili na kameny speciální GPS přístroje a pak se čekalo... A po dvou letech se kameny začaly hýbat. Ukázalo se, že k jejich pohybu je nutná vzácná kombinace více faktorů: pláň se musí po vydatných deštích naplnit vodou, pak musí nastoupit pár mimořádně chladných nocí, kdy všechno zmrzne, a následně oteplení, jež led rozláme na kry. A pak už jen stačí, aby zafoukal pořádný vítr a rozpohyboval ledové desky, které kameny budou tlačit před sebou. Záhada vyřešena!

Zdroj: www.nps.gov

Unikát z pražského metra

Na haldě kamení vytěženého při ražbě pražského metra našel sběratel zkamenělin fosilii doposud neznámého druhu členovce z období prvohor. Tento živočich žil přibližně před 448 miliony let, tedy v období před nástupem rozsáhlého zalednění, které vedlo k prvnímu hromadnému vymírání na Zemi. Je blízce spřízněn s trilobity, měl však měkký krk. Jeho nejbližší příbuzný byl už před časem nalezen v Jižní Africe. Díky pražskému nálezu vědci museli přehodnotit svůj názor na oblast výskytu příslušníků celého rodu. K vidění bude ve stále expozici Národního muzea, kam ho šťastný nálezce věnoval.

Zdroj: idnes.cz

Al Naslaa – přeříznutá skála

zemšťanů. Skutečnost bude ale podle všeho prozaičtější. Neobvyklý jev nejspíš vznikl mrznutím a následným rozmrzáním vody, která zatekla do škvíry v kameni. Hladkost řezu pak mohla být způsobena písečnými bouřemi.

V severní části Saudské Arábie, cca 200 kilometrů od hranic s Jordánskem, se v pouštní oáze nalézá vyhledávaný skalní útvar, který jako by byl s chirurgickou přesností vertikálně rozříznut napůl. Nic takového se ale nestalo. Ve skutečnosti se jedná o dvojviklan, o čemž svědčí i skutečnost, že každá část má svůj vlastní základ.

Řez ovšem působí neuvěřitelně precizně a hladce, takže není divu, že se vyrojila spousta fantastických teorií o jeho vzniku, od působení neznámé vyspělé civilizace až po aktivitu mimo-

Zdroj: www.science-et-vie.com

Morlor, nejstarší tvor

Mezinárodní tým paleontologů pod vedením Milana Chrousta z Geologického ústavu AV ČR popsal nový druh mohutné suchozemské želvy z lokality Ahníkov na Mostecku. Nález pochází z období mladších třetihor (spodní miocén) a je starý přibližně 20 milionů let. Želva byla pojmenována Morlor na počest obří želvy z filmu Ne-konečný příběh.

Zdroj: Geologický ústav AV ČR

Vytvořil ztracený oceán pohoří éry dinosaurů?

Zmizelý oceán Tethys během éry dinosaurů pravděpodobně vytvaroval hornatou krajinu Střední Asie. Tvrdí to nová studie univerzity v Adelaide.

www.sciencedaily.com

Mineralogické poklady Moravského krasu

Pavla Hršelová, Jiří Toman, Vladimír Hrazdil, Eva Višková

Kniha představuje nejvýznamnější minerály, horniny a krasové jevy největší krasové oblasti v České republice. Publikace vznikla jako katalog stejnojmenné výstavy Moravského zemského muzea a přibližuje geologii Moravského krasu, jeho mineralogické zajímavosti i typické krasové útvary. Text doprovází bohatá obrazová dokumentace a slovníček krasových pojmů.

250 Kč

Mineralogické
poklady
Moravského
krasu

Pavla Hršelová, Jiří Toman,
Vladimír Hrazdil, Eva Višková

Pradávné světy Zdeňka Buriana

Gabriela Calábková, Jakub Březina

Publikace představuje 44 obrazů legendárního malíře a průkopníka paleoartu, jehož díla formovala představy o pravěkém životě celých generací. Katalog stejnojmenné výstavy přibližuje známé i méně známé rekonstrukce prehistorického světa a doplňuje je srozumitelnými komentáři k jednotlivým geologickým obdobím i životu a dílu Zdeňka Buriana.

170 Kč

Pradávné světy
ZDEŇKA BURIANA

Gabriela Calábková, Jakub Březina

Pravěký souboj

Marika Polechová, Roman Polecha

Karetní hra Pravěký souboj zábavnou formou seznamuje hráče s pravěkými i současnými organismy a učí je orientovat se v geologickém čase.

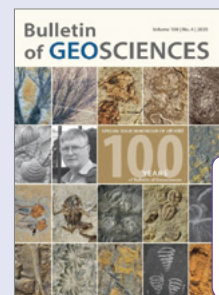
135 Kč

Bulletin of Geosciences 2025/4

Mezinárodní recenzovaný vědecký časopis vydávaný Českou geologickou službou je zařazen do prestižních světových citačních databází a dlouhodobě patří mezi nejvýznamnější vědecké časopisy vydávané v České republice.

450 Kč

Tematické mapy CHKO Křivoklátsko

Tomáš Vorel (ed.), Jiří Šebesta (red.)

Oboustranný mapový list v měřítku 1 : 50 000 přináší unikátní syntézu dlouholetých výzkumů České geologické služby. Ačkoliv mapy vznikly coby příloha knihy Geologie Křivoklátska, jsou koncipovány i jako samostatné dílo, které shrnuje poznatky z podrobného geologického mapování.

350 Kč

Geologické knihkupectví ČGS

Klárov 3, 118 21 Praha 1

Otevírací doba: úterý – pátek 10.00–12.00 a 12.30–15.30

e-shop: <https://eshop.geology.cz/> e-mail: obchod@geology.cz tel.: +420 731 453 392

Výstava fotografií *Slavkovský les*

geo POZVÁNKA

Jak vypadá krajina, v níž vznikají proslulé minerální vody západních Čech?
Výstava fotografií Ivana Rozkošného, doplněná fotografiemi Vladimíra Žáčka a záběry z dronu od Jana Jelénka a Barbory Kořínkové, vzniklými ve spolupráci s Ivanem Rozkošným, představuje Slavkovský les z netradiční perspektivy a zve návštěvníky na cestu po geologicky i krajinářsky mimořádném území. Snímky zachycují vybrané lokality spojené s minerálními prameny, horninovým prostředím i hornickou historií regionu.

^ Skalní výchozy nad Javořinou (Kňafákem) s výhledy na Český les. Foto I. Rozkošný.

^ Kladská u Mariánských Lázní. Foto z dronu J. Jelénka, I. Rozkošný

Česká geologická služba vás srdečně zve na výstavu fotografií Ivana Rozkošného, která se bude konat od září do konce roku v Geologickém knihkupectví (Klárov 3, Praha1).

Největší zlatý nugget v ČR

V Prácheňském muzeu v Písku probíhá až do 7. září výstava Novodobé nálezy jihočeského zlata. Jejím hlavním exponátem je nedávná jedinečná sbírková akvizice, kterou je hromadný nález souboru 21 kusů přírodních zlatých nuggetů z Vodňanska. Celková hmotnost nuggetů v nálezů dosahuje téměř 0,25 kg, přičemž největší nugget má hmotnost 105 g a je v současnosti největším dochovaným a spolehlivě zdokumentovaným nuggetem nalezeným v ČR. Na výstavě jsou představeny i unikátní nálezy dalších jihočeských nuggetů, zapůjčené ze soukromých sbírek, a také ukázky vyrýžovaného jihočeského zlata. Výstavu doplňují mikrofotografie vyrýžovaných zlatinek, ukazující bohatost jejich tvarů.

Výstava je výjimečnou příležitostí spatřit zdaleka nejpočetnější kolekci největších ukázek přírodního zlata nalezeného v ČR, která kdy byla vystavena v našich muzeích.

Zdroj: prachenskemuzeum.cz

^ Zlato v Křemeni, Písek, ze sbírky Prácheňského muzea.

Co je pod hradem Pecka?

Hojně navštěvovaný hrad Pecka stojí na vyvýšeném hřbetu a vypíná se tak nad krajem. Návštěvníky láká nejenom zajímavými prohlídkovými okruhy, ale i unikátními výhledy na Podkrkonoší i samotný masiv Krkonoš. Málokdo však ví, co se skrývá pod ním.

Hrad na dávných říčních uloženinách

Hrad Pecka stojí na výrazném vrchu tvořeném horninami kumburského souvrství starými přibližně 300 milionů let. Tyto horniny jsou pozůstatkem dávných říčních systémů. V době jejich vzniku protínaly dnešní Podkrkonoší mohutné divočící řeky, které přinášely velké množství písku, šterku, valounů i kmenů stromů a ukládaly je na rozsáhlé aluviální plošině. Právě z těchto sedimentů vznikly horniny, které dnes tvoří skalní podklad hradu i okolního vrchu.

Krajina zkamenělých stromů

Skály pod hradem a přilehlý lom představují typovou lokalitu tzv. štikovských arkóz, známých výskytem silicifikovaných neboli zkamenělých kmenů pravěkých stromů. Jejich pozůstatky byly nalezeny přímo ve skalách pod hradem, ve skále sklepení hradu Pecka i v bývalém lomu severně od něj.

Ve spodní části lomu byl například objeven zkamenělý kmen dlouhý 1,1 metru. V okolí Pecky byly podobné nálezy natolik běžné, že se staly součástí místních památníků.

Kámen pro stavbu hradu

Horniny pod hradem měly pro jeho vznik ještě jeden význam. Arkózovité pískovce těžené v lomu pod Peckou sloužily jako stavební materiál při výstavbě hradu i dalších budov v okolí. Kámen z místních zdrojů tak najdeme nejen ve zdech hradu, ale také v podezdívkách a ostěních historických staveb městečka.

Geologie starší než hrad

Zatímco historie hradu Pecka sahá do 14. století, horniny pod jeho základy vznikly přibliž-

Středověký hrad Pecka vystupuje na skalnatém ostrohu ze sedimentů karbonského stáří.
Zdroj: Wikipedie

Věděli jste, že...?

Morfologicky výrazný vrch s oblým tvarem údajně připomínal pecku ovoce. Právě podle něj získal své jméno nejen hrad, ale i městy, který pod ním vyrostl.

ně před 300 miliony let. Každá návštěva hradu je tak zároveň setkáním s dávnou historií krajiny, kdy Podkrkonoším protékaly mohutné řeky a do jejich sedimentů se ukládaly kmeny stromů.

Podívejte se sami

Geologické podloží hradu Pecka i jeho okolí si můžete prohlédnout v mapových aplikacích České geologické služby. Stačí otevřít [Geologickou mapu 1 : 50 000](#) a vyhledat lokalitu Pecka. Barevná

legenda vám ukáže horniny, na kterých tato podkrkonošská dominantanta stojí.

Věcné informace čerpány z připravované publikace Geologie podkrkonošské pánve (M. Stárková, ed. a kol.).

^ Mapová aplikace Geovědní mapy 1 : 50 000 s dynamickou legendou.

ČGS se dlouhodobě věnuje i mezinárodním aktivitám. Spolupracuje s partnerskými organizacemi v mnoha zemích v Evropě i zámoří na projektech i výzkumných úkolech. Svět geologie vám bude postupně představovat jednotlivé zajímavé projekty, a to převážně obrazovou formou.

Etiopie – geologie pro udržitelnou budoucnost

Mezinárodní aktivity České geologické služby sahají i do subsaharské Afriky. Příkladem jsou rozvojové projekty realizované v Etiopii ve spolupráci s místními institucemi a za podpory České rozvojové agentury. Jejich cílem bylo pomoci řešit problémy spojené s degradací půdy, nedostatkem vody a udržitelným využíváním přírodních zdrojů.

Čeští odborníci vytvořili moderní geologické a hydrogeologické mapy, zpracovali podrobné podklady pro vybrané regiony jižní Etiopie a vyvinuli mapové aplikace využitelné při plánování rozvoje krajiny. Součástí projektů byl také rozsáhlý terénní výzkum, odborná školení a předávání know-how místním institucím.

Výsledky pomáhají lépe chránit půdu a vodní zdroje, identifikovat oblasti ohrožené erozí či nedostatkem vody a navrhnout opatření pro udržitelné hospodaření v krajině. Projekty tak představují příklad toho, jak mohou geovědy přispívat ke zlepšování životních podmínek obyvatel a k dlouhodobě udržitelnému rozvoji.

Text a foto Kryštof Verner

Panoramatický
pohled na krajinu
jihozápadní Etiopie.

^ Výzkum sufozních trhlin v oblasti hlavního etiopského riftu, jižní části regionu Sidama.

^ Pohled do kráteru aktivního vulkánu Erta Ale v severní Etiopii.

∨ Provazová láva vulkánu Erta Ale vzniklá během erupční aktivity v roce 2024.

> Vodopád Ajora v jihozápadní Etiopii, příklad erozní činnosti vodních toků.

^ Maarové jezírko Budamada, vulkanický kráter vyplněný vodou, jižní Etiopie.

∨ Terénní dokumentace během geologického mapování v zóně Gamo, jižní Etiopie.

První česká důlní via ferrata v dole Pepř v Jílovém u Prahy

Praktické INFO

- Ferrata je zaříděná do druhé nejlehčí obtížnosti B. Kvůli přístupové cestě je omezená věkem 15 let a váhou 110 kg.
- Prohlídka trvá celkem 3 hodiny.
- Součástí vstupného je zapůjčení ferratového vybavení, světla a helmy. Návštěvníci musí mít vlastní teplé oblečení s dlouhými rukávy a nohavicemi a pracovní rukavice.
- Kromě via ferraty mohou návštěvníci shlédnout i základní okruh, který trvá 3 hodiny a projdou se nejzajímavější místa na úrovni štoly. Tam je omezení 24 osob na skupinu a věk 6 let.
- Vstupenky se rezervují dopředu online na vybrané termíny na stránkách www.jilovskezlatodoly.cz.

V červnu došlo k otevření v evropském měřítku unikátní atrakce – důlní via ferraty. Nachází se v historickém zlatém dole Pepř, který je zpřístupněný odvodňovací štolou Václav. Samotné místo je jedinečné svou historií – zlato zde bylo dobýváno již za Lucemburků a souhrnnou těžbou okolo 10 tun zlata je Jílové u Prahy historicky nejdůležitějším zlatým revírem u nás. Exkurze začíná před ústím štoly Václav na Žampachu, kde se skupiny lidí do 12 osob s průvodcem vydají do nitra dolu. Po 1,5 km cestě, částečně absolvované důlním vláčkem, dojdou až k výstupnímu místu na via ferratu. Trasa prohlídky prochází přes 70 m vysoký komín, kde se po stupačkách s jištěním návštěvník dostane na úroveň vysokého mezipatra. Tam postupně prochází dobývkou z doby Karla IV., kolem UV fluoreskujících krápníků kalcitu až do největší vydobyté prostory v Jílovém – tzv. Koryta. Tato dobývka má výšku okolo 100 m a soustava vydobytých prostor v jejím okolí poskytla třetinu produkce zlata v posledním období těžby – cca 400 kg. Samozřejmostí jsou četné pozůstatky zlatonosné žilné výplně včetně okem viditelného ryzího zlata. Další cesta směřuje po košových žebřících a schodech a přes most zpátky na úroveň štoly Václav. Součástí této prohlídky jsou nejzajímavější místa štoly Václav s ukázkou mnoha funkčních hornických technologií, expozice UV minerálů a reálného odstřelu.

Text a foto Pavel Škácha

Úložiště jaderného odpadu: První vrty u Temelína

Průzkumné práce týkající se výstavby úložiště jaderného odpadu se letos, po téměř 30 letech příprav, posunuly do další fáze. Správa úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) začala s realizací monitorovacích vrtů na lokalitách zkoumaných pro možné budoucí umístění hlubinného úložiště.

Na lokalitě Janoch v jižních Čechách nedaleko Temelína byly provedeny první dva průzkumné hydrogeologické vrty, jež mají upřesnit geologickou stavbu a vlastnosti horninového prostředí a vody na daném území a jsou tak zásadní součástí průzkumných prací. Jeden sahá do hloubky 30 metrů a bude sloužit ke sledování podpovrchových vod, druhý, stometrový, se zaměří na horninový masiv a vodu ve větší hloubce.

ČGS samotné vrty neprovádí, to má na starost dodavatelská komerční firma, ale vykonává supervizi a podílí se na interpretaci zjištěných dat. První dva vrty, který se uskutečnily v červnu, doprovázel velký zájem veřejnosti i sdělovacích prostředků, i odborníci je považují za výrazný milník.

Nicméně o definitivním umístění úložiště stále není jasno. Momentálně se výběr zúžil na čtyři lokality, kde bude pokračovat detailnější průzkum včetně dalších vrtů. Právě ten rozhodne, na které z nich se nakonec bude jaderný odpad skladovat. Rozhodnutí by mělo padnout do roku 2030, a za dalších 20 let, do roku 2050, by úložiště mělo začít fungovat.

les

Vrtná souprava a odběr vzorků představují první krok k podrobnému poznání horninového prostředí pod zemským povrchem.

Vrtná jádra patří k nejdůležitějším podkladům geologického průzkumu. Pomáhají ověřit vlastnosti horninového prostředí a zpřesnit poznání geologické stavby území.

GEOLOGICKÁ OLYMPIÁDA

2026

10 let Geologické olympiády

Mladí geologové v akci

Jubilejní 10. ročník Geologické olympiády ukázal, že geologie není jen o poznávání hornin a minerálů. Vyžaduje schopnost pozorovat krajinu, pracovat s daty, hledat souvislosti a své závěry obhájit před ostatními. Právě takové dovednosti prověřilo ústřední kolo soutěže, které se letos uskutečnilo 12.–15. května v Častoboři na Sedlčansku.

PROPOJOVÁNÍ TEORIE A PRAXE

Úvodní část olympiády patřila soutěži jednotlivců, která prověřila nejen odborné znalosti, ale také schopnost samostatně uvažovat a využívat získané poznatky v praxi. Právě schopnost vyhodnocovat informace a hledat souvislosti patří k základním dovednostem geologa.

^ Písemný test nebyl jen prověrkou znalostí. Soutěžící v něm museli prokázat také schopnost samostatně uvažovat a využívat geologické poznatky při řešení praktických úloh.

^ Poznat minerál ve vzorku je jedna věc. Finalisté Geologické olympiády však museli na 22 stanovištích rozpoznat také nerostné suroviny ukryté v běžných výrobcích každodenní potřeby.

VĚDA ZAČÍNÁ V TERÉNU

Terénní výzkum patří k základním nástrojům geologické práce. Učí vnímat krajinu v souvislostech, ověřovat hypotézy a převádět pozorování do podložených závěrů. Vedle odborných znalostí proto soutěžící prokazovali také schopnost týmové spolupráce, kritického myšlení a odborné argumentace.

^ Odpoledne po testu a praktické části soutěže patřilo terénnímu výzkumu. Soutěžní týmy analyzovaly různé typy pobřeží Vltavy.

SKRYTÁ ÚLOŽIŠTĚ V HORNINÁCH

Jubilejní ročník Geologické olympiády nesl téma Skrytá úložiště v horninách, které vzniklo ve spolupráci se Správou úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO). Soutěžící se díky němu seznámili s významem podzemního prostoru, vlastnostmi horninového prostředí i úlohou geologického výzkumu při hledání bezpečných řešení pro budoucí generace.

^ Exkurze vedla do výukové štolu Josef u vodní nádrže Slapy. Soutěžící si prohlédli podzemní laboratoř a seznámili se s problematikou radioaktivity a ukládání radioaktivních odpadů.

^ Geologická olympiáda není jen měřením znalostí. Nabízí příležitost setkat se s vrstevníky z celé republiky, sdílet zkušenosti a navázat nová přátelství.

NA STUPNÍCH VÍTĚZŮ

Geologická olympiáda poskytuje mladým lidem příležitost rozvíjet dovednosti, které budou jako budoucí geovědci potřebovat při studiu i v profesním životě.

^ Vyhlášení výsledků uzavřelo jubilejní ročník Geologické olympiády. Pro nejlepší soutěžící však představuje spíše začátek další cesty – někteří z nich budou Českou republiku reprezentovat na Mezinárodní olympiádě věd o Zemi (IESO), která se letos uskuteční v italském Turíně.

^ Nestačilo jen správně pozorovat. Krajské týmy musely své závěry srozumitelně vysvětlit a obhájit před komisí i ostatními soutěžícími.

^ Doprovodný program byl připraven také pro pedagogy. Absolvovali kurz zaměřený na problematiku podzemních úložišť radioaktivního odpadu.

VÍTĚZOVÉ 10. ROČNÍKU GO

• Kategorie A

Milan Alex Vévoda – Gymnázium F. X. Šaldy Liberec

Matěj Kolář – Gymnázium Říčany

Karel Koval – Arcibiskupské gymnázium Praha

• Kategorie B

Martin Černý – Gymnázium Teplice

Josef Šedivý – Krkonošské gymnázium a SOŠ Vrchlabí

Natálie Šabatková – Gymnázium a SOŠ Moravské Budějovice

• Soutěž týmů

Středočeský kraj

Karlovarský kraj

Zlínský kraj

GO –
web

GO 2026 –
video z celostátního kola

*Soutěž podpořily Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,
Ministerstvo průmyslu a obchodu a Středočeský kraj.*

Text: Klára Froňková. Foto: Patrik Fífena, Kateřina Zachovalová

V této rubrice přinášíme výběr zajímavých dotazů, které ČGS přijímá prostřednictvím aplikace Zeptejte se geologa, dostupné na našem webu (viz QR kód). Na dotazy z geovědních oborů odpovídají specialisté ČGS.

Lom u motolského krematoria

Jaká je historie lomu u motolského krematoria a co zde mohou geologové objevit dnes? Je lokalita přístupná veřejnosti, nebo patří mezi chráněná území?

Lom nad tramvajovou zastávkou Krematorium Motol patří mezi geologicky velmi zajímavé lokality Prahy. Těžba zde začala již před rokem 1914 a probíhala minimálně do roku 1951. Těžil se především bazalt (čedič), využívaný zejména jako šterk.

Navazující zářez vznikl při rozšiřování silnice a tramvajové trati. Další menší lom byl založen v bazaltové žíle východně od krematoria, ale dnes již je zcela zasucen.

Bazaltové horniny silurského stáří jsou součástí tektonicky zaklesnuté kry silurských hornin podél pražského zlomu v období variského vrásnění. Kromě bazaltů jsou v jejich nadloží k nalezení tufity a graptolitové břidlice se zajímavou fosilní faunou (graptoliti, ramenonožci, hlavonožci). Jde o typickou lokalitu motolského souvrství spodního siluru.

Odkryvy v Motole patří k nejznámějším geologickým lokalitám v Praze a po desetiletí byly cílem odborných exkurzí. Území se historicky věnovalo množství geologů, včetně slavného J. Barranda.

Odkryvy a skalní výchozy v okolí jsou součástí přírodní památky Kalvárie v Motole nebo jejího ochranného pásma.

Pro zájemce o podrobnější informace

- Kříž J. (1999): Geologické památky Prahy, Český geologický ústav, Praha
- Chlupáč I. (1999): Výcházky za geologickou minulostí Prahy a okolí, Academia, Praha
- Bouček B. (1941): Geologické výlety do okolí pražského, Melantrich, Praha

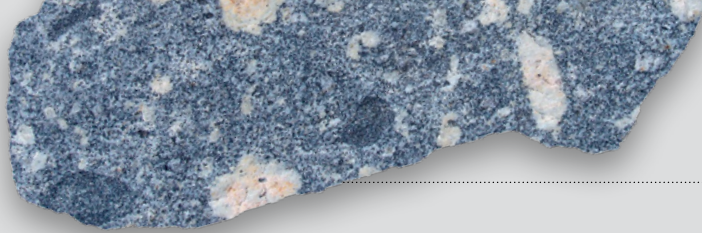
Odpovídá
RNDr. Markéta Vajskebrová, Ph.D.
 Oddělení zpracování
 digitálních prostorových dat

^ Typická lokalita motolského souvrství spodního siluru.
 Foto: Kamila Motyčková

^ Typická lokalita motolského souvrství spodního siluru.
 Foto: Kamila Motyčková, Jiří Šír

Vyberte si z pestré nabídky akcí ČGS i dalších institucí a objevujte geovědy zblízka při přednáškách, workshopech i terénních výpravách. Přehled aktuálních událostí najdete v Kalendáři geologa na webu ČGS.

KVĚTEN–ŘÍJEN
29.–31.

Chlupáčovo muzeum
historie Země, Praha

Pravěk v barvě

Výstava malířky Terezy Horákové vnáší do světa vědecké ilustrace nový, dynamický pohled a usiluje o post první české profesionální paleoartistky.

ČERVEN–LEDEN 2027
26.– 17.

Muzeum Českého ráje
v Turnově

Geologický vývoj Českého masivu: Příběh ukrytý v horninách

Výstava představuje i světově zcela ojedinělou geologickou jednotku a pestrou paletu geologických procesů, které jsou v Českém masivu zachyceny.

KVĚTEN–LEDEN 2027
21.–31.

Muzeum Oderska.
Odry

Karbon – fascinující svět prvohorní flóry a fauny

Výstava přibližuje období, kdy se bouřlivě formovala geologická stavba Země, vznikala ložiska černého uhlí a tvořily se droby a břídlíce. Znázorní také unikátní flóru a faunu v karbonu.

ZÁŘÍ
1.–4.

Univerzita Pardubice,
Studentská 519

XVII. hydrogeologický kongres a V. inženýrskogeologický kongres: Země a voda – příležitosti a rizika

Odborné setkání zaměřené na hydrogeologii, inženýrskou geologii a další aplikované geologické disciplíny.

ZÁŘÍ
7.

Národní muzeum Praha
(historická budova),
přednáškový sál 102

Prvohorní čelistnatí mnohoštětinatci

Přednáška Petry Tonarové (ČGS) v Národním muzeu.

ZÁŘÍ
21.–22.

Ranč Telč,
Salaš 491

Konference Moldanubikon 2026

Odborné setkání nad novými poznatky a interpretacemi geologického a souvisejícího kulturního dědictví v oblasti moldanubika.

ŘÍJEN
5.

Národní muzeum Praha
(historická budova),
přednáškový sál 102

Fosilní pavouci a jejich příbuzní

Přednáška Ivany Hradské (ZČM) v Národním muzeu.

ŘÍJEN
14.–16.

Zámek Křtiny

Dny o Zemi

4. ročník odborné konference věnovaný pedologii, geologii a vědám souvisejícím. Aktuální témata zahrnují lesnictví, zemědělství a ochranu přírody a krajiny.

**ČESKÁ
GEOLOGICKÁ
SLUŽBA**

Svět geologie 3/2026, zpravodaj České geologické služby (čtvrtletník)
© Vydala: Česká geologická služba, Klárov 3, Praha 1, IČO: 00025798, dne: 9. 7. 2026
MK ČR E 24365

Vedoucí redaktorka: Mgr. Klára Froňková, redaktorka: Mgr. Lea Smrčková, grafická úprava: Mgr. Eva Šedinová
Fotografie na obálce: Oleg Man
Fotografie: z archivu ČGS, není-li uvedeno jinak

Ke stažení: <https://cgs.gov.cz/vydavame/rocenky-a-zpravodaj>
Kontakt: svet-geologie@geology.cz, cgs.gov.cz

